

forkastedes, idet 52 (S, SF og FK) stemte for, 59 (KF, V, RV, CD, FP, KRF og Steenholdt (Grønln.)) imod.

Forslag om motiveret dagsorden nr. D 44 af Jane Oksen (FP) (se foran)

forkastedes, idet 6 (FP) stemte for, 103 (S, KF, SF, V, RV, CD, KRF, FK og Steenholdt (Grønln.)) imod.

Hermed sluttede forespørgslen.

Den næste sag på dagsordenen var:

6) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 57:

Forslag til folketingsbeslutning om lokale op-søgende sociale aktiviteter.

Af Sonja Mikkelsen (S) m.fl.
(Fremsat 4/12 87).

Sammen med denne sag foretoges den under punkt 7 på dagsordenen opførte sag, nemlig:

7) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 59:

Forslag til folketingsbeslutning om socialt udviklingsprogram med særlig vægt på den tværgående og forebyggende indsats.

Af Aase Olesen (RV) m.fl.
(Fremsat 4/12 87).

Forslagene sattes til forhandling.

Forhandling

Socialministeren (Mimi Stilling Jakobsen):

Der er megen interessant læsning at hente i de to beslutningsforslag om et udviklingsprogram på det sociale område, som vi har til behandling i dag.

Jeg synes, der i de to programmer findes mange gode ideer, som jeg fuldt kan tilslutte mig. Naturligvis er der også forslag, hvor jeg er af en anden mening. Men alt i alt ser jeg gode muligheder for gennem et videre arbejde at skabe grundlag for et udviklingsprogram på det sociale område, som kan få en bred tilslutning her i salen.

De fornødne ressourcer har vi tilvejebragt, i og med at der på finansloven for 1988 er afsat 50 mio. kr. til sociale forsøg og 100 mio. kr. pr.

år i de efterfølgende tre år. Jeg synes, det er en spændende udfordring med disse penge, og det gælder nu om at få afstukket rammerne for anvendelsen af dem, så de kan gøre størst mulig gavn for udvikling af det lokale initiativ til forebyggelse af sociale problemer.

Et af hovedprincipperne for anvendelse af udviklingspengene må være, at vi skal styrke det lokale initiativ. Der er ikke så meget brug for nye rapporter og nye undersøgelser. Det, der er brug for nu, er, at der sker noget lokalt i kommunerne, som kan styrke det lokale fællesskab, som kan styrke udviklingen derude, og som også betyder medansvar for, hvad der sker i lokalområdet. Det er lokalt, ideerne skal skabes og afprøves. Disse skal støttes og spredes til gavn for såvel andre lokalområder som det centrale niveau.

Som den socialpolitiske debat i dag også viser, er der nogle områder, hvor vi især skal koncentrere vores udviklingsmidler:

For det første projekter, der har til formål at styrke de lokale netværk og deres muligheder og ansvar for at løse opgaver i fællesskab.

For det andet nogle projekter, der kan skabe bedre rammer og større helhed i børns dagligdag og udvikle nogle tilbud, der kan støtte børn og deres familier i særlig vanskelige situationer.

Andre projekter skal have til formål at bringe mennesker i de erhvervsaktive aldersgrupper tilbage i erhverv eller i en mere aktiv og udadvendt tilværelse.

Derudover mener jeg også, vi skal bruge ressourcer på projekter, der kan støtte grupper med særlige behov, og projekter, der har nye og utraditionelle indfaldsvinkler til forebyggelse og løsning af menneskers problemer.

Det skal ikke glemmes, at de mest perspektivrige ideer ofte ligger i projekter, som går på tværs af temaer, sektorer, uddannelser osv.

Det Radikale Venstre foreslår, at der etableres et udviklingscenter med uafhængig status. Dette center skal efter forslaget bl.a. opsamle erfaringer og udmelde temaer som fællesramme for samtidige udviklingsprojekter.

Jeg bliver nødt til at sige, at jeg er modstander af tanken om at centralisere udviklingsarbejdet, og det er jeg bange for ligger i denne idé. Jeg synes, det er vigtigt, at vi i stedet for opprioriterer støtten til lokale faglige udviklingssteder og formidlingsværksteder og eventuelt til uddannelsescentre, der har forudsætninger for at

[Socialministeren]

give støtte til konkrete lokale projekter og formidlingsopgaver.

Vi må styrke og udbygge de lokale ressourcer og kontakter. Støtten hertil forestiller jeg mig også skal ske ved, at vi yder støtte til lokalt placerede forsøgs konsulenter, herunder til Center for Social Udviklings lokalt placerede forsøgs konsulenter og andre, der yder konsulentbistand til lokale projekter. Vi skal være så lidt bureaukratiske som overhovedet muligt.

Ønsker vi en social udvikling, som forankres lokalt, er det vigtigt, at udviklingen sker i overensstemmelse med netop de lokale tanker, der trives dér, og de ønsker, der er i lokalsamfundet, for ellers tror jeg, kræfterne er spildt.

Udviklingspengene skal ikke anvendes til midlertidige standardforbedringer, for så kan vi være næsten sikre på, at når udviklingsstøtten bortfalder, bortfalder også forbedringerne, så det bliver en stakket glæde for de få.

Selve udviklingsperioden kræver som regel tilførsel af ekstra ressourcer, viden, økonomi m.v. i en overgangsperiode, men lokalt skal man kunne finansiere fortsættelsen, altså forankringen på anden vis, når statstilskuddet falder bort med tiden.

Erfaringsopsamlingen og formidlingen af erfaringer er centralt i udviklingsarbejdet, og især den lokale formidling skal styrkes ved hjælp af støtte hertil. Men selvfølgelig skal man heller ikke helt glemme, at man også fra centralt hold har mulighed for og behov for at samle erfaringer op, og der må derfor skabes en sammenhæng, så de lokale forandringer også slår igennem på centralt hold, således at vi kan få ændret love og bekendtgørelser osv. i overensstemmelse med erfaringerne.

Til slut lidt om styring og administration af dette sociale udviklingsprogram. Efter min mening skal vi nu passe meget på ikke at få hele programmet til at drukne i administration.

Derfor vil jeg foreslå, at der nedsættes et bredt sammensat udviklingsråd, som har til opgave at rådgive socialministeren om udvikling og styring af programmet. Det er dette råd, som skal komme med ideerne til, hvorledes forsøgsprogrammet bedst opfylder sit formål.

Det bliver en lidt stor forsamling, og derfor bør der derudover nedsættes et projektudvalg, som skal vurdere de mange ansøgninger om støtte, og det er altså dem, som virkelig skal krybe i arbejdstøjet.

Jytte Andersen (S):

Vi behandler to udviklingsprogrammer, og jeg skal i den første del af min ordførertale selvfølgelig hæfte mig ved det socialdemokratiske udviklingsprogram, som har det formål at styrke det lokale sociale netværk og samtidig inspirere til en nødvendig omstilling inden for social-, fritids-, kultur- og skolepolitikken.

Forebyggende socialt og kulturelt netværksarbejde skal fremmes igennem nogle utraditionelle initiativer, som skal have en lokal forankring og et helhedsorienteret formål.

Vi ved, at langt de fleste mennesker i dagens samfund lever i tæt tilknytning til en lang række andre mennesker – kolleger, familie, naboer osv.

Men vi ved også, at samfundsudviklingen for flere og flere mennesker, der er mere eller mindre udstødte bistandsklienter, førtidspensionister, arbejdsløse, handicappede eller mennesker med en udenlandsk baggrund, faktisk har betydet, at de lever i passivitet, i isolation, fordi mange nærmiljøer er uddøde, er tømte for initiativer og tømte for et socialt kulturelt samvær med aktivitet og nærhed.

De oplever, at det offentlige system fungerer stift og fungerer passiviserende, og de føler sig overflødige og magtesløse, og for børn og unge fremmer sådan nogle miljøer og opvækstvilkår ofte en negativ udvikling.

Vi synes, det er vigtigt med dette program at understrege, at dette program skal virke igang-sættende på det lokale plan og skal fremme et inspirerende fællesskab.

Initiativerne skal bløde op for generationskløfter, bløde op for stive faggrænser og bløde op for sektorgrænser, som man til tider oplever nærmest spænder ben for hinanden.

Tværfaglighed, omstillinger og sektorielt samarbejde er jo noget, der går igen i den socialpolitiske diskussion – mange er enige om det – men vi ved også, at det er kolossalt konfliktfyldt, ikke mindst hvis man skal løse det inden for de givne bevillingsrammer. Derfor skal der et ekstra økonomisk løft til for at få blødt de stive grænser op og for at få fremmet en udvikling, der lægger op til decentralisering og selvforvaltning.

Vi har som sagt lagt vægt på, at det skulle være lokale initiativer, og vi har også lagt vægt på, at de lokale initiativer forankrer sig varigt, også når initiativerne og projekterne er afsluttet. Det

[Jytte Andersen]

er derfor, vi har foreslået den struktur på styringen, som forslaget lægger op til.

Vi har i forarbejderne til programmet lagt megen vægt på børne- og ungdomsarbejdet. Vi synes, at netop den stigende udtømning af lokalområderne kan bidrage til mange steds småkriminalitet, forvirrede og rodløse børn, børn og unge, der skal finde nye udfordringer, og så bliver det måske ikke udfordringer, der er helt så sunde, som vores samfundssystem synes børns aktionsmuligheder skal være.

Derfor synes vi, at nogle af de ting, vi i hvert tilfælde skal have taget fat på, er daginstitutionernes funktion, deres indhold, struktur og åbenhed over for det omgivende samfund.

Der kan være tale om projekter, der lægger op til, hvordan vi udvikler beslutningsprocesserne i forbindelse med daginstitutioner og dagtilbud for børn og unge i det hele taget, og hvordan man får inddraget forældre og lokalområdets beboere i de beslutningsprocesser, der skal ændres.

I det hele taget tror vi, forudsætningen for, at det omtalte løft og ikke mindst de tiltag, som styres herfra, kan blive fornuftigt og have inspirerende og afsmittende virkning på det, der sker i det offentlige system, skal samspillet imellem det, der foregår privat og på det offentlige plan, være bedre.

På ungdomsområdet gælder noget af det samme. Der har både det radikale forslag og vores forslag lagt op til et løft til SSP-samarbejdet og et løft til fritids- og ungdomsklubarbejdet.

I den socialpolitiske debat tidligere på dagen blev Horsens Kommune trukket frem som et godt eksempel på nytænkning, og det vil jeg også gøre i forbindelse med dette her. Horsens Kommune har tænkt i decentralisering, har tænkt i selvforvaltning, har tænkt utraditionelt, bl.a. ved at få udstationeret nogle medarbejdere på gadeplan, miljøarbejdere, som skal sætte gang i initiativer, som skal prøve at få nogle af de værdifulde ting til at smitte af også på det lovgivningsmæssige system.

Vi anbefaler så klart vores eget forslag, men vi er også meget positive over for Det Radikale Venstres forslag, som jo i det store og hele har samme intentioner som det socialdemokratiske forslag.

Vi har nogle betænkeligheder, hvad angår det rent styringsmæssige, som der er lagt op til i

det radikale forslag. Om vi skal have endnu et udviklingscenter, vil vi nok stille os skeptisk over for. Vi synes, der kan være andre modeller for, hvordan man får erfaringsudvikling, hvordan man får evaluering, og hvordan man får fremmet en information, der både går bredt ud og går op og ned i systemet fra kommunerne lokalt og op til Folketinget og ministeriet. Men intentionerne er vi enige i.

Socialministerens forslag om en styringsmodel vil vi selvfølgelig se meget positivt på under udvalgsarbejdet med henblik på at nå frem til nogle modeller for en styring, der ikke er bureaukratisk og heller ikke virker så stationær som den, der ligger i det radikale forslag. Men ellers støtter vi også dette varmt.

Lizzie Lichtenberg (KF):

De to beslutningsforslag, vi har til behandling nu, har som overskrifter »Forslag til folketingsbeslutning om lokale opøgende sociale aktiviteter« og »Forslag til folketingsbeslutning om socialt udviklingsprogram med særlig vægt på den tværgående og forebyggende indsats«. Indholdet bag disse overskrifter rummer muligheden for videreudvikling på det sociale område.

Ved gennemførelse af bistandsloven har man introduceret et nyt synspunkt på forholdet mellem borgeren og det offentlige og hermed også, hvad det offentlige kan gøre for borgeren. Dette nye synspunkt blev kaldt totalitetssynspunktet og byggede på, at det offentliges arbejde var at hjælpe og støtte borgeren ud fra et samlet socialmedicinsk helhedssynspunkt og altså ikke blot at kontrollere og administrere borgeren.

Man erkender nu, at hvis der er sket alvorlige forstyrrelser i en borgers eller en families sociale balance, nytter det ikke blot at sætte ind over for borgeren selv; man må også kunne påvirke alle andre forhold, han er underlagt: boligforhold, skole, frihed, nærmiljø og tryghed.

Det arbejde, der skal udføres af socialpolitikkerne, skal derfor være af en helt anden karakter, end det tidligere har været, også fordi et totalitetssynspunkt medfører, at det sociale traditionelle arbejdsområde udvides, således at det i højere grad omfatter områder som beskæftigelsesforhold, uddannelse, bebyggelsesplaner, boligen, trafik, kultur, samarbejde med skoleidræt etc.

[Lizzie Lichtenberg]

Det var et godt ideal, men socialreformen er undergået en forvandling, hvad debatten om socialministerens socialpolitiske redegørelse har vidnet om i dag. Såvel socialpolitik som konkret socialt arbejde må aldrig blive statisk. Socialpolitik og socialt arbejde er en proces, der stadig må tilpasses de samfundsmæssige forandringer og modsvare en ny tids behov ved en nødvendig fornyelse og videreudvikling af tilbud fra det offentlige i overensstemmelse med den udvikling, der sker i samfundet.

Derfor er Det Konservative Folkeparti enig med forslagsstillerne om, at det videre sociale udviklingsprogram skal styrke fællesskabet i lokalsamfundet, og at der skal lægges vægt på den tværgående og forebyggende indsats. Der skal først og fremmest lægges vægt på borgernes aktive medleven og mulighed for at løse egne problemer, så socialt arbejde i højere grad bliver rådgivning og igangsætning end kontrol.

Såvel i beslutningsforslagene som i ministerens socialpolitiske redegørelse er der beskrevet nogle aktiviteter, der bør fremmes. Det er vigtigt, at disse aktiviteter først og fremmest finder sted i lokalsamfundet. Det er også vigtigt, at vi bruger de forsøgsresultater, der vil foreligge fra mange forsøg, som i forvejen finder sted i kommunerne, og måske videreudvikle nogle af disse aktiviteter.

Når vi lever i et samfund i forandring, må vi tage vores værdigrundlag op til overvejelse. Det kommende samfund – informationssamfundet kalder vi det – vil være præget af forandring i hidtil uset tempo ikke blot i arbejdslivet, men også i kultur- og familielivet. At kunne følge med og at kunne omstille sig til de nye vilkår vil stille store krav til befolkningen. Risikoen for rodløshed og deraf opløsning af værdigrundlag vil være åbenbar.

Det Konservative Folkeparti ser frem til udvalgsarbejdet med disse beslutningsforslag. Men vi skal passe på, at der ikke opbygges et andet bureaukratisk system i styringen og bevillingen til projekter, så de økonomiske midler bliver brugt mest til dette i stedet for at komme projekterne til gode. Vi tror også, at der med fordel kan bygges videre på de projekter og endog samarbejdes med Udviklingscenter for Folkeoplysning og Voksenundervisning og Center for Social Udvikling om nogle af disse centrets projekter og aktiviteter. I ethvert projektarbejde er erfaringsopsamlingen og videregivelse

af erfaring ofte den sværeste opgave, men det vil være nødvendigt, at vi finder et smidigt system, så denne opgave kan løses. Det er vigtigt, at samspillet mellem det offentlige og borgerne bliver sat i centrum. Vi må gøre os klart, at den proces, vi står over for, er en forskydning af såvel beslutning som ansvar fra det centrale til det decentrale, fra det offentlige, og her ofte kommunen, til det enkelte individ. Men med den uddannelse, vi har i dag, og med den udvikling, der er i vort samfund, er det nok også en udvikling, der vil være nødvendig inden for beslutningsområdet, og derfor vil vi arbejde positivt med i udvalgsarbejdet.

Agerschou (SF):

På det sociale område har Socialstyrelsen i hvert af årene fra 1980 til 1987 haft et beløb, der er blevet anvendt til at støtte forskellige former for forsøgs- og udviklingsprojekter. Formålet har bl.a. været at udvikle nye metoder i det sociale arbejde. Ud over de offentlige midler har en række private fonde også været aktive på forsøgsområdet, uden at det egentlig nærmere er klarlagt, hvordan de indgår i samspillet med de offentlige forsøgsmidler. Det er vel nok en af de ting, der snart burde undersøges.

En undersøgelse af den støtte, der hidtil er ydet, som er lavet af Sydjysk Universitetscenter, viser, at der er behov for flere ændringer i systemet, hvis forsøg på det sociale område skal have en mere grundlæggende virkning på socialt arbejde i almindelighed. I undersøgelsen konkluderes blandt flere andre ting, at man må finde ud af, hvordan der sikres støtte til mere eksperimenterende og utraditionelle projekter, hvordan man får en opsøgende konsulentvirksomhed over for områder i landet, hvor der tilsyneladende ikke er forsøgsarbejde i gang, hvordan man sikrer en løbende kontakt med dem, der er i gang med forsøg, og hvordan det sikres, at forsøgsresultater formidles, så de kommer igennem systemets barrierer.

Vi ser forslagene fra De Radikale og Socialdemokratiet om henholdsvis et socialt udviklingsprogram og om lokale opsøgende, sociale aktiviteter som et skridts forsøg på at komme videre med systemet. Vi er enige med de to partier i de formål, de stiller op i beslutningsforslagene, men mener måske nok, at Socialdemokratiet tager munden lidt for fuld – mon man kan forestille sig, at så store dele af verdens pro-

[Agerschou]

blemer kan løses via de eksisterende forsøgs- midler? Det hænger bl.a. sammen med, at der faktisk er foregået mange forsøg, rigtig mange forsøg af den slags, som de to forslag peger på. Og der skal foregå mange flere, det er vi enige med forslagsstillerne om.

Men det, der efter SF's opfattelse efterhånden er problemet, er at få foretaget springet fra et vellykket forsøgsarbejde til ændringer i det generelle sociale arbejde, så forsøgene ikke får lov til at blive stående som isolerede eksempler. Det problem løser de to forslag efter vores opfattelse ikke, og det har rimeligvis heller ikke været meningen.

De Radikale er inde på i bemærkningerne til deres forslag, at man kunne ændre refusionssystemet, så der gives refusion til rådgivning og vejledning. Det må efter vores opfattelse gerne ske målrettet, specielt efter de rådgivningsprojekter, der er udsprunget af forsøgsarbejdet, f.eks. lokalrådgivninger, rådgivning i forbindelse med kulturcentre og mange andre ting. På den måde ville der også være større chance for at få alle de initiativer, ressourcer og ideer, der er hos medarbejderne i det offentlige sociale system, aktiveret i langt højere grad.

De Radikale foreslår et udviklingscenter med uafhængig status, der kan sikre erfaringsopsamling og -formidling, og som har mulighed for at fremme samarbejdet mellem alle implicerede parter på alle niveauer. Vi er enige i ideen, men mener ikke, at formålet kan opfyldes med et enkelt centralt center. Vi mener, at der må være flere regionale centre, gerne placeret i forbindelse med allerede eksisterende institutioner, der uddanner personale til det sociale arbejde. Det vil foruden alt det andet også kunne være bindeleddet mellem forsøgsarbejdet og de pågældende uddannelser.

Foruden de opgaver, De Radikale foreslår for udviklingscentret, mener vi også, at det eller de kunne komme med forslag om lovændringer, ændringer af rammer m.v., som de finder nødvendige for at eliminere forskellige former for barrierer. Vi mener ikke, at den slags ting kan overlades til centraladministrationen.

Socialdemokratiet opererer i sit forslag med et bevillingsudvalg med repræsentanter for – og jeg citerer:

»Socialministeriets forsøgsudvalg, Folkeskolens udviklingsråd, Folkeoplysningens samråd, Sundhedsministeriet, Justitsministeri-

et, pensionistorganisationerne, Dansk Ungdoms Fællesråd, Daginstitutionernes Landsorganisation, LO, FTF, Dansk Arbejdsgiverforening, Butikhandelens Fællesråd, KL/Amtsrådsforeningen, Boligselskabernes Landsforening og Lejernes LO.«

Det er ikke så godt. Vi har undret os lidt over, hvorfor personaleorganisationerne slet ikke er med, de var faktisk vigtige at få med for at sikre det videre arbejde. Men I kan ikke mene at ville lave et bevillingsudvalg med så mange repræsentanter, det kan I altså ikke.

På en eller anden måde tror jeg – og det, jeg siger nu, er venligt ment – at gammel socialdemokratisk tankegang må være smuttet med ved en fejltagelse. Et bevillingsudvalg af den størrelse og med alle mulige organisationsrepræsentanter vil med garanti ødelægge enhver vision i forbindelse med forsøgsarbejde. Men I mener det heller ikke.

Desværre er der sket det, at socialministeren har taget ideen op, og det er skrækkeligt, for jeg kunne høre, at socialministeren var inde på et socialt udviklingsråd. Nu nævnte hun ikke, hvilke organisationer hun havde planer om at sætte i rådet, men hun sagde, at det skulle være en større forsamling. Jeg kan sige for SF's vedkommende: Det må ikke ske, og jeg håber, at Socialdemokratiet vil være med til at sørge for, at det ikke sker, for efter vores opfattelse ville det være ødelæggende både for det arbejde, der er foregået, og det arbejde, vi alle sammen er enige om skal foregå. Det må ikke ske, og det er jeg sikker på at adskillige af os vil arbejde hårdnakket for i Folketingets Socialudvalg.

Vi synes også, at der er lidt problemer med den afgrænsning af forsøg, der finder sted i punkt 3 i Socialdemokratiets forslag. Så vidt vi kan se, vil en del af de forsøg, der rent faktisk er givet bevilling til, ikke kunne blive omfattet af de punkter, som Socialdemokratiet har med.

Til gengæld er der ikke i De Radikales forslag noget bud på bevillingssystemet, og her mener vi, at det er vigtigt at tage det eksisterende system op til debat. Vi mener ikke, det er godt nok, bl.a. må der sikres en tværfaglig repræsentation i det udvalg, der for fremtiden skal behandle projektansøgningerne.

Når alt det er sagt, så mener vi faktisk, at forslagene kan være gode udgangspunkter for det videre arbejde i Folketingets Socialudvalg, og at vi i udvalget kan strikke et brugbart system

[Agerschou]

sammen. Men jeg vil understrege nok en gang, at vi ikke mener, at man dermed løser problemet med at få forsøg til at udmønte sig i generelle ændringer i det sociale arbejde. Vi mener ikke, at det problem bliver løst med de 2 forslag og heller ikke – og det tror jeg heller ikke kan være meningen – med det forslag, vi får strikket sammen i Folketingets Socialudvalg.

Det sidste, det vi kalder springet fra forsøg til ændringer i det generelle sociale arbejde, mener jeg at vi skal vende tilbage til og finde på noget helt andet for at få løst.

Formanden:

Jeg skal her afbryde forhandlingen og udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 19.00.

Mødet udsat kl. 18.10

Mødet genoptaget kl. 19.00

Forhandlingen genoptoges.

Mejdahl (V):

Da Venstres ordfører, hr. Henrik Toft, er forhindret, har jeg lovet at knytte et par bemærkninger til beslutningsforslagene.

Nu er der jo sagt en lang række principielle ting i forbindelse med socialministerens socialpolitiske redegørelse, og jeg skal derfor indskrænke mig til på Venstres vegne at udtrykke sympati for mange af de tanker bl.a. om det forebyggende arbejde, der er udtrykt i beslutningsforslag nr. B 57. Der er som bekendt afsat midler på finansloven til disse formål, og Venstre vil derfor lægge vægt på, at disse forsøgsmidler udnyttes optimalt. Derfor ser vi nødvendigheden af et grundigt forarbejde, og vi tilsiger vores positive medvirken hertil.

Vi er ganske enige med socialministeren, når socialministeren siger, at disse udviklingspenge ikke skal anvendes til midlertidige standardforbedringer, for så falder det hele på gulvet, den dag udviklingsstøtten ophører.

Med hensyn til beslutningsforslag nr. B 59 skal jeg i forlængelse af det, som jeg sagde om beslutningsforslag nr. B 57, give udtryk for Venstres sympati med forslagsstillernes formulering i bemærkningerne til beslutningsforslaget, og jeg citerer:

»Forslagets grundidé er, at socialt arbejde må tage udgangspunkt i en helhedsopfattelse af mennesket og dets situation.

Formålet med socialt arbejde er at gengive den enkelte selvtilid og selvhjulpethed. Dette kan kun lykkes, hvis man hører op med at dele mennesker og deres problemer op i sektorer i faglige, fagpolitiske og forvaltningsmæssige båse.«

Det er vi ganske enige i.

Vi vil gerne være med til i udvalgsarbejdet at finde frem til fælles fodslag omkring et udviklingsprogram på det sociale område. Jeg må imidlertid allerede nu tilkendegive modstand mod det foreslåede udviklingscenter, og Socialdemokratiets bevillingsudvalg ser jo voldsomt ud.

Vi kan give tilslutning til at se på socialministerens model til udvikling og styring af forsøgsprogrammet og til projektudvalget, som skal vurdere ansøgningerne om støtte.

Aase Olesen (RV):

Da jeg som forslagsstiller til beslutningsforslag nr. B 59 får ordet senere i debatten, skal jeg her nøjes med kort at kommentere Socialdemokratiets forslag om lokale opøgende sociale aktiviteter.

Der er allerede sagt meget om det, og man kunne jo godt lave en sammenlignende sproganalyse, men det kan vi overlade til vore efterkommere. Jeg tror, at vi stort set er enige i formålet, når det drejer sig om at sætte ny social aktivitet i gang.

Men jeg vil gerne påpege, at set med vore øjne mangler der en hel del, det er klart, for ellers havde vores forslag ikke set ud, som det gør. Vi mangler kravet om den tværgående aktivitet, og vi mangler den øgede støtte til private organisationer. Jeg har bemærket, at man i bemærkningerne skriver noget pænt om private organisationer, men der står ikke noget om det i selve forslaget.

Endelig er der spørgsmålet, som flere har været inde på her, om det bevillingsudvalg, som Socialdemokratiet ønsker nedsat. Vi har foreslået, at Socialstyrelsens Forsøgsråd fortsat skal styre bevillingerne. For os er det helt afgørende, at man adskiller bevilling fra styring, koordinering og formidling under ét, og så endelig for det tredje selve evalueringen. Vi tror, at det er meget vigtigt, at de 3 funktioner bliver

[Aase Olesen]

skilt ad, og jeg vil da gerne være med til, at vi i Socialudvalget forsøger at få en bred og alsidig debat om, hvor vi skal lande, sådan at vi forhåbentlig kan blive enige om, at det, vi ender med, det er så det, vi skal støtte og bakke op om.

Jeg går ud fra – det sagde Socialdemokratiets ordfører ikke noget om – at forslagene om beløb i Socialdemokratiets bemærkninger er frafaldet, og at jeg skal forstå det sådan, at det, man til sin tid måtte blive enige om efter finanslovvedtagelsen var 50 mio. kr. i år og derefter de følgende 4 år 100 mio. kr. Jeg tror, det var nogenlunde sådan, ministeren formulerede sig. Hvis det er rigtigt, så mener jeg, at store dele af de to forslag vil kunne sammenarbejdes, men det kan vi jo vende tilbage til under udvalgsbehandlingen.

Yvonne Herløv Andersen (CD):

At de to beslutningsforslag ligner hinanden, er vel ikke så underligt, for de er jo en naturlig følge af den debat, der har været igennem de senere år, og det arbejde, der nu gøres ude i amter og kommuner. Det er altså ikke her, det sner.

Det, der er i gang ude i amter og kommuner, er samtidig også meget sårbart arbejde, og når jeg siger sårbart arbejde, så er det i relation til, at alle i amter og kommuner i øjeblikket sidder og kigger på budgetterne og på økonomien. Derfor er det vigtigt, at der er sat penge af til det, sådan at man også i de områder, hvor man måske kunne blive fristet til at spare det væk, som man ikke direkte er lovbundet til, kan fortsætte eller sætte nye ting i gang.

Men det er også sårbart i den forstand, at man skal være forsigtig med at lave en bestemt struktur. Man skal især være forsigtig med at lave en meget rigid struktur, for faktisk går det godt, som man kan se af de forskellige publikationer, der er kommet ud. Bl.a. har jeg haft et meget lærerigt besøg, og i kontaktudvalget til det frivillige sociale arbejde har man meget godt overblik over, hvad der foregår, og dér har man også lavet nogle gode publikationer om det.

Der er også fonde, som i dag støtter forsøg i amter og kommuner, og jeg har egentlig den opfattelse, at det går bedst, når man ikke træder for hårdt på græsrodderne. Det går bedst, når vi ikke herindefra laver bestemte modeller for, hvordan de skal gøre, men bare sørger for, at det kan lade sig gøre, giver dem rammerne omkring det.

Men samtidig er jeg da interesseret i, at man får en evaluering af, hvad der er sket igennem de senere år, og det er også meget vigtigt, at man siger til sig selv: jamen altså, hvis det her er forsøg, så skal det vel ikke bare fortsætte og blive lige så kedeligt og konservativt som det andet, der er i gang ude omkring. Så er det også væsentligt, at man kan sige til sig selv: Det her vil vi ikke have mere. Slut. Færdig med forsøget, det duede ikke, nu må vi bruge pengene på noget andet.

Men så kommer vi jo ind i nogle problemer, for der ligger jo også det i det, at man har nogle regler, når man ansætter mennesker i sådanne projekter, og man har nogle opsigelsesregler.

For at kunne lave rigtig gode forsøg så må der også lempes på faggrænserne, og der skal ikke alene lempes på faggrænser, der skal også lempes på ressortgrænser mellem forskellige udvalg og mellem forskellige ministerier. Det er man begyndt på, men det er en lang og sej proces, fordi det drejer sig om at påtage sig noget eller at afgive noget, og noget af det, vi har sværest ved, er jo at give slip.

Men hvis faggrænserne skal oplødes, så skal vi også i gang med de forskellige faggrupper, der er med i de her forsøg, og så skal vi også i sving for at kigge på de uddannelser, som folk får, som jo også er utrolig fastlåste, og som er ude af takt med den virkelighed, de skal ud og tage fat i, fordi der ikke er praktikperioder nok.

Og samtidig har man jo gjort det – og jeg skal ikke tage stilling til, om det er fornuftigt – at man har lavet en besparelse også på seminarerne, som har medført, at der ikke er ret mange gæstelærere. Derfor beholder man det, man har, og det, man har, har ikke været ude og se, hvordan det ser ud udenfor, i meget lang tid, og derfor kan man godt risikere at komme ud med en uddannelse, der ikke rigtig passer til den virkelighed, man skal tage fat i.

Man skal også have praktikanter i sving ude i de private organisationer og omvendt; det ville være vældig godt.

Jeg synes det er fint, at forslagene kommer nu, og de er bestemt brugbare begge to. I deres intentioner er de jo ens; det, man vil, er det samme. Man vil sikre, at det her kan fortsætte, men man vil også gerne have noget ud af det. Man vil sikre sig, at det, man sætter i gang, også er det, der er brug for. Og hvad der er brug for, kan jo så være det, der måske bliver politisk uenighed om til sin tid.

[Yvonne Herløv Andersen]

Men i hvert fald synes jeg, vi skulle gøre det, at vi tager det med op i Socialudvalget, og i Socialudvalget finder vi så en model sammen med størst muligt politisk flertal bag og mindst muligt bureaukrati indbygget, så tror jeg det går.

Jane Oksen (FP):

Både beslutningsforslag B 57 og B 59 er udgiftskrævende forslag. B 59 fra De Radikale koster 100 mio. kr. årligt, og B 57 fra Socialdemokratiet koster 20 mio. kr. i 1988 og 50 mio. kr. næste år.

Vi har i Fremskridtspartiet for så vidt ikke noget imod forebyggende virksomhed eller nye ideer, men hvis man virkelig ønsker at lægge loft over de offentlige udgifter, så må man holde sådanne forsøg inden for de bestående rammer, eller også må man søge private midler til at gennemføre dem for. Vi har jo også en række frikommuneforsøg, og hvad kommunerne bevilger af deres egne kasser, skal vi ikke blande os i.

Men her fra Folketinget har vi et overordnet ansvar for de økonomiske midler, og derfor mener vi ikke, der er råd. Der er jo også afsat en forsøgspulje på 50 mio. kr. til social udvikling i 1988, og den må man jo også kunne tage penge til nogle forsøg fra.

De Radikale nævner i bemærkningerne til forslaget, at en af forudsætningerne for, at socialt forsøgsarbejde kan lykkes, er, at refusionsreglerne ændres, og det vil vi da godt være med til at se nærmere på i Socialudvalget. Det bør jo være lige så attraktivt at forebygge som at behandle, så der må en eller anden ligestilling til, hvad refusioner angår, men om de skal hæves eller sænkes, skal jeg ikke tage stilling til på nuværende tidspunkt.

Man taler også i dette forslag om de mange frigjorte arbejdsressourcer i socialforvaltningerne på grund af overgangen til faste kontantydelse. Jamen så prøv da at udnytte dem, og så hold op med at komme med nye udgiftskrævende offentlige foranstaltninger. Jeg synes ikke, vi endnu har set, at der er kommet noget ud af disse frigjorte ressourcer.

Der er mange fine ord i begge forslag, og det er beskrevet så nøje med projekter, processer, justering af regelsæt, konsulentbistand og til sidst en evaluering. Man kan godt få en lille mistanke om, at det her ender altså i bureaukrati og administration, og det eneste, der kommer

ud af det, bliver nogle fine rapporter og ikke noget virkelig konkret, der kan hjælpe folk. Alene ordet udviklingscenter synes jeg lyder noget søgt.

Vi er som sagt positive over for forsøg, men jeg synes, at der i forvejen er så mange gode sociale fællesskaber i lokalsamfundene. Der er næppe noget land i verden, som har så mange tilbud og foreninger. Så vil man gennemføre forsøg, må man gøre det inden for de bestående rammer; vi vil i hvert tilfælde sige nej til at bevilge yderligere penge, sådan som landets situation er.

Merethe Due Jensen (KRF):

Jeg vil gerne takke Socialdemokratiet og Det Radikale Venstre for disse initiativer. Der er uden tvivl behov for at udvikle nogle aktiviteter i det lokale område, som kan dæmme op for den isolationsudvikling, vi har oplevet i de seneste årtier. Der er brug for et stærkere fællesskab som modvægt til den egoisme og isolation, som vore elektroniske medier især skaber. Jeg har stor sympati for forslagene, men jeg har i bemærkningerne til B 57, punkt 2, lagt mærke til, at sammensætningen af det såkaldte bevillingsudvalg mangler repræsentanter fra folkekirken, som uden tvivl kunne bidrage med et vist erfaringsgrundlag.

I øvrigt finder jeg det rimeligt, at Det Danske Handelskammer også bliver repræsenteret i bevillingsudvalget.

B 57 fortjener et positivt og grundigt udvalgsarbejde.

Til B 59 vil jeg specielt gøre den bemærkning, at jeg er enig med socialministeren i, at et centralt udviklingscenter ikke er ønskeligt. Der skal lægges vægt på det lokale, men det forhindrer naturligvis ikke, at man centralt kan samle erfaringer.

På trods af vore bemærkninger til forslaget håber jeg, at vi får en grundig debat om disse ting i udvalget.

Jørgen Tved (FK):

Jeg forstår meget vel, hvorfor de to forslag behandles under ét, og jeg vil med det samme sige, at jeg håber, at udvalgsbehandlingen kan få dem sammenarbejdet på en sådan måde, at der kommer noget godt ud af tingene.

Ann-Carina Ingemann lærte mig, at jeg skulle sige, at der var nogle gode intentioner i for-

[Jørgen Tved]

slaget. Denne lærdom har jeg skrevet mig bag øret, og det er hermed sagt. Så vil jeg da godt komme med et par ganske enkelte bemærkninger.

Der tales i forslaget om, at nu skal vi have flere forsøg, og jeg siger nå, skal vi nu have forsøg igen? Jeg synes, man somme tider er lidt vel villige til at sætte forsøg i gang, og når så resultaterne foreligger, skynder man sig at arkivere dem, om ikke lodret så i hvert tilfælde på et sted, hvor man har svært ved at komme hen og se, hvad der kom ud af disse forsøg.

Når det er sagt, så siger jeg, okay, lad os så tage disse forsøg også. Jeg synes nok, at det radikale forslag måske har lidt af lidt dårlig samvittighed. Man ved godt, at det offentlige system ikke er tilstrækkeligt, og derfor må man ty til de forskellige hjælpeorganisationer, rådgivning osv. Vi har set socialrådgivere, der nedsætter sig som andre advokater og sælger deres gode råd til dem, der har behov og råd til at opøse dem.

For mig at se havde det været rimeligt, om bistandslovens intentioner også på dette område havde overflødiggjort alle de private hjælpeorganisationer – det er desværre ikke sket. Derfor oplever man, at den ene organisation efter den anden med god ret kommer og siger: Det er nødvendigt, at I støtter os, der er virkelig behov for vores virksomhed.

Derfor forstår vi godt, at der er behov for støtte til de private hjælpeorganisationer. Men som sagt, havde man fulgt bistandslovens intentioner, der jo også var meget gode, havde der ikke været behov for disse lapperier.

Jeg har meget tilovers for de bemærkninger, der er i det socialdemokratiske forslag om, at man skal søge at bryde isoleringen, som mange mennesker og mange grupper klart befinder sig i. Jeg har måske en anden opfattelse end Fremskridtspartiet også i denne sag. Det er måske ikke så mærkeligt, men jeg synes, at der ligger nogle meget sunde tanker i det. Hvis jeg skal sige noget – lidt bittert skal jeg vel have ud gennem sidebenene – skulle det måske være om dette bevillingsudvalg, som jeg også kunne stille mange gode forslag om. Hvem kan ikke det? Det er måske lidt vel snævert. Jeg håber på udvalgsbehandling. Foreløbig siger jeg, det var to gode forslag, der kan komme noget godt ud af.

Den fg. formand (Nørgaard-Sørensen):

Ordføreren for forslagsstillerne til beslutningsforslag nr. B 57 (om lokale opsøgende sociale aktiviteter), fru Sonja Mikkelsen, har ordet.

Sonja Mikkelsen (S):

Jeg vil gerne takke for den generelt positive modtagelse af vort forslag om lokale opsøgende sociale aktiviteter. Med undtagelse af Fremskridtspartiet var det generelt nogle gode bemærkninger, der supplerer dette forslag og dets bemærkninger. Det giver et godt grundlag for det udvalgsarbejde, vi skal i gang med. Vort forslag giver sig ikke ud for at være dækkende for hele det arbejde, der skal foregå med det, som hr. Agerschou kaldte springet. Vort forslag er heller ikke et oplæg til nye forsøg, men et oplæg til varige ændringer. Det synes vi er vigtigt at få understreget.

I vort beslutningsforslag har vi ikke nævnt børn og unge særskilt. Det skyldes ikke, at vi lægger mindre vægt på en indsats over for børn og unge. Tværtimod. Når unge mennesker forlader folkeskolen og begynder på en faglig eller en gymnasieuddannelse, skaber de nye sociale relationer og vil ofte blive en mere usynlig del af lokalsamfundet i den periode, hvor de uddanner sig. Der er stadig en stor gruppe af unge, som ikke går i gang med uddannelse, som ikke får arbejde umiddelbart efter folkeskolen. Desværre er problemet med ungdomsarbejdsløshed jo langtfra løst. For den gruppe af unge er der behov for at gøre en særlig indsats for at få dem inddraget i lokalsamfundets aktiviteter og bruge de ressourcer, som de unge faktisk er i besiddelse af. Det hører også med til opgaven, som vi kalder at nedbryde generationsopdelingen. Børnene i lokalsamfundet er med til at give samfundet liv. Børnenes tilstedeværelse i samfundet er med til at skabe det grundlag, som et lokalt netværk skal hvile på. Børnene er også i sig selv en ressource. Børn og unge er for os at se således væsentlige grupper i denne sammenhæng.

Vort forslag er som sagt ikke et forslag om nye forsøg. Vort forslag er ikke oplæg til pædagogiske forsøg for særlige grupper, men et oplæg til, hvordan man kan gøre en indsats, der kan styrke det sociale samvær, der kan nedbryde generationsopdelingen, fagopdelingen og sektoropdelingen. Dermed mener jeg også, at

[Sonja Mikkelsen]

forslaget imødekommer en række af de supplerende forslag, der kom her fra ordførerne, fordi jeg mener, at vort forslag rummer disse ting.

Det opsplittede samfund er også med til at opsplitte hverdagen for børnene. Derfor er vort forslag også et forsøg på at skabe større helhed i børnenes hverdag såvel som i de voksnes.

På finansloven for 1988 har vi i alt fået afsat 50 mio. kr. i forbindelse med aftalen mellem Socialdemokratiet og regeringen om finansloven, men 100 mio. kr. det kommende år. Til det forslag, vi har her, vurderer vi fortsat, at der ikke i 1988 kan bruges mere end 20 mio. kr., som så skal stige til 50 mio. kr. det kommende år, fordi vi først skal have det sat på skinner. Derfor mener vi også, at de resterende 30 mio. kr. i år og i de kommende år 50 mio. kr. skal bruges til nogle andre aktiviteter, som kan dække nogle af de ting, som er blevet efterlyst, og som vort forslag ikke omfatter. Det vil for vort vedkommende være et forslag om, at langt hovedparten af det skal bruges til at forbedre børnenes hverdag. De kan bruges til forskellige forsøgsaktiviteter, men det ligger altså uden for dette forslag, vi behandler.

Nogle af pengene skal også bruges til administration, det ved vi godt. Men jeg vil understrege, at vi ikke under nogen omstændigheder kan acceptere, at der anvendes 10 pct. af midlerne til de centrale funktioner, som det er tilfældet for 7-punkts-programmet, forsøgsprogrammet, der gennemføres på folkeskoleområdet. Men jeg har også forstået bemærkningerne her i dag sådan, at der sådan set er stor enighed om, at pengene skal ud i lokalsamfundene og ikke bruges centralt.

Vi lægger afgørende vægt på, at initiativet er funderet lokalt, at initiativerne i høj grad bæres lokalt også ressourcemæssigt, men at vi med disse midler kan give økonomisk hjælp til omstillingsprocessen. Og det er måske også en bemærkning, der er værd for Fremskridtspartiets repræsentant at lægge mærke til. Hun var desværre ikke særlig positivt indstillet på at gennemføre disse ting, fordi der kræves ressourcer. Vi har fundet pengene på finansloven til det sammen med regeringen. Derfor mener vi faktisk, at også Fremskridtspartiet som det eneste parti, vi mangler, burde kunne gå positivt ind i dette arbejde.

I denne sammenhæng er det også vigtigt at få nævnt, at kommunernes deltagelse i aktiviteter-

ne efter vort beslutningsforslag er helt nødvendig, da det er den eneste chance, vi har for at sikre, at initiativerne får varige konsekvenser på baggrund af de indhøstede erfaringer. Det er et meget centralt spørgsmål for os.

Jeg vil godt afslutningsvis vende tilbage til dette med bevillingsudvalget og også med den formidling, der skal ske om dette her. Det skal naturligvis sikres, at den erfaring, der høstes i kraft af de initiativer, der tages efter dette forslag til opsøgende sociale aktiviteter i lokalområdet, opsamles og formidles og ikke kun blandt projektmanagerne indbyrdes, men også ud til almindelig inspiration. Det er vores idé, det fremgår måske ikke særlig tydeligt af forslaget, at det primært er de mennesker, der i lokalområdet er involveret i initiativerne, som skal være formidlerne af erfaringerne, for det er dem, der har dem, det er dem, der ved, hvad det handler om. Vi ved fra det hidtidige forsøgsarbejde, der er gennemført på en række områder, at det altid er meget spændende at få kontakt med lige nøjagtig dem, som står midt i det, med dem, som har høstet de konkrete erfaringer, og som kan fortælle noget om, hvor det gik galt, og hvor det gik godt. Der bliver brugt mange kræfter på, selv om der sjældent er indarbejdet ressourcer i projektet til at klare opgaven, at orientere om egne aktiviteter. Det er også vigtigt, at nogle af de penge, vi her taler om, kan bruges på dette område og til formidling i de enkelte initiativer.

En samling af resultaterne skal naturligvis også ske, ikke mindst for at få dem formidlet til den del af uddannelsessektoren, som uddanner folk til at arbejde i lokalsamfundene. Det var noget af det, fru Yvonne Herløv Andersen også var inde på, og det er jeg helt enig i. Det er vigtigt, at de uddannelser, der retter sig mod det sociale område, men også de uddannelser, der retter sig f.eks. mod folkeskolen og forvaltningen, får kontakt med det forsøgsarbejde og det udviklingsarbejde, der sker på dette område.

Det er vigtigt, at der sker en indholdsmæssig påvirkning af uddannelserne, som forbereder kommende medarbejdere til at fungere i et lokalsamfund, der i kraft af decentralisering har både ansvar og kompetence at forvalte.

I vort forslag lægger vi op til et bevillingsudvalg, der skal have den samlende formidlingsopgave. Det er ikke givet, at vi med bevillingsudvalget har fundet de vises sten. Bemærkningerne her i salen tyder også på, at her er der no-

[Sonja Mikkelsen]

get at snakke om. Vi er meget åbne over for, hvilken styringsmodel der skal anvendes, og vi glæder os til at få en diskussion om det, så vi kan finde frem til en fællesnævner, og det er vi ret sikre på at vi kan, fordi vi føler, at der er en positiv interesse for det.

Det indebærer også, at vi skal finde frem til den bedste form, hvorunder den samlede formidling af erfaringer og opsamling af erfaringer kan ske. Vi er ikke afvisende over for, at Socialministeriets Forsøgsudvalg kan få opgaven tillagt, men det kræver for os at se, at sammensætningen tages op til ny vurdering i lyset af de nye og langt større opgaver end Forsøgsudvalgets nuværende opgave. Det gælder de opgaver, som ligger i vort forslag, men det gælder også fordelingen af de øvrige 30 mio. kr. i 1988, som altså i alt er 50 mio. kr. i år og 100 mio. kr. de kommende år. Men tak for den positive modtagelse, vi glæder os til udvalgsarbejdet.

Den fg. formand (Nørgaard-Sørensen):

Ordføreren for forslagsstillerne til beslutningsforslag nr. B 59 (om socialt udviklingsprogram med særlig vægt på den tværgående og forebyggende indsats), fru Aase Olesen, har ordet.

Aase Olesen (RV):

Jeg skal også takke for en positiv modtagelse, selv om der var et par ting, som måske nok kunne have været undgået, og som blev opfattet som en misforståelse i vores forslag. Alle har hæftet sig ved den centralisering, der ligger i forslaget, måske fordi socialministeren lagde ud med at tage afstand fra den. Det synes jeg nok er en lille smule mærkeligt. Hvis man ville se i bemærkningerne til forslaget, står der om pkt. 4, at forslagsstillerne ikke på forhånd vil lægge sig fast på en bestemt model for udviklingscenteret, men vil henvise til mulige forbi- leder som Udviklingscenter for Folkeoplysning og Voksenundervisning og Center for Social Udvikling. Udviklingscenterets opgave er igangsætning, koordinering og formidling og videre den afgørende adskillelse, som jeg omtalte før, mellem bevilling, koordinering og evaluering.

Hvis man havde oplevet den udstilling, der var fra Udviklingscenteret for Folkeoplysning og Voksenundervisning hernede i Fællessalen for nogen tid siden, tror jeg ikke, man kunne

have fået sig til at tage ordet centralisering i sin mund. Jeg er lidt ked af, at ministerens opfattelse af, at forslaget skulle være udtryk for centralisering, ligesom er smittet af på en hel del ordførere.

Ministeren sagde, at hun hellere så lokale, koordinerende kræfter, som måske ville overveje at bruge uddannelsescentrene. Det synes jeg bestemt er en tanke værd, som vi skal diskutere, og jeg mener ikke, at vi nødvendigvis skal tage én bestemt allerede eksisterende model, men at vi skal finde en, der passer til dette.

Vi er enige om, at der ikke skal være tale om nogen central styring af det, og at man skal bygge på lokale kræfter, alt andet ville jo være meningsløst.

Jeg er meget glad for, at ministeren sagde, at dette ikke skal bruges til midlertidige standardforbedringer. Jeg tænker på, hvad vor gode undervisningsminister har været ude med i forbindelse med vores 7-punkts-program og også med de 50 mio. kr. til forsøg, hvor jeg i hvert fald har set ham i en avis refereret for at sige, at så skulle Folketinget ikke blande sig i, hvordan man passede børn, for nu havde vi bevilget 50 mio. kr., og så kunne Folketinget ikke blande sig i, om nogle kommuner ville betale forældre for at passe deres egne børn.

Hvis undervisningsministeren er rigtigt citeret, vil jeg sige, at så har han ikke talt om noget, der har med vores forslag at gøre i hvert fald. Jeg går ud fra efter det, ministeren sagde, at det heller ikke er Socialministeriets opfattelse.

Ministeren foreslår et bredt sammensat udviklingsråd og et projektudvalg. Det må vi se nærmere på i udvalget. Jeg håber ikke, at ministeren har ladet sig inspirere af Socialdemokratiets bevillingsnævn. Jeg var så glad for fru Sonja Mikkelsen, da hun sagde, at Socialdemokraterne nok ikke på dette område har fundet de vises sten. Jeg ville ikke sige ret meget om det, fordi jeg synes, at hr. Agerschou havde gjort det så udmærket, lige inden jeg havde mit indlæg, men vi kan da godt sige, hvis man er i tvivl om, hvordan det virker, at man kan se på Lukkelovsudvalget, for her er der jo nogenlunde garanti for, at der ikke kommer noget som helst ud af det.

Fru Jytte Andersen nævnte, at der stort set var samme indhold i det radikale forslag som i det socialdemokratiske forslag. Jeg tror nu nok efter fru Sonja Mikkelsens indlæg, at det blev

[Aase Olesen]

helt klart, at det er det ikke. Vores rækker i og for sig meget bredere, og det er også derfor, at vi foreslår 100 mio. kr.

Jeg kan slet ikke forstå, at man skulle tro, at 20 mio. kr. rakte til noget, når man ved, hvor meget der er i gære på voksenundervisningsområdet og på folkeskoleområdet. Ansøgningsantallet er mere end det dobbelte af det, man har måttet give tilladelse til eller give mulighed for. Derfor er vi helt overbevist om, at der er masser af ønsker lokalt om at få noget i gang på dette område. Derfor kan jeg selvfølgelig ikke acceptere, at man betegner vores forslag som »stationært«. Jeg vil godt vide, hvori det »stationære« skulle bestå.

Hr. Agerschou nævnte, at Sydjysk Universitetscenters rapport har sagt noget om, hvordan forsøgene virker, og hvordan de får virkninger på lidt længere sigt. Jeg mener også, at AKF på et tidspunkt har lavet en evaluering af de hidtidige forsøg, og at det af den klart fremgår, hvad der også fremgik af fru Sonja Mikkelsens tale, at forudsætningen for, at et forsøg eller nogle nye ordninger kan få varige virkninger, er, at de er lokalt forankret, og at kommuner og amter er involveret og dermed ansvarlige også økonomisk.

Det skal ikke opfattes sådan, at man vil afvise ethvert forsøg, der ikke nødvendigvis var udsprunget af en socialforvaltning, men jeg er meget enig i de synspunkter, for det er ingen kunst at lave forsøg med ildsjæle og lave noget til et atypisk regelsæt og en atypisk økonomi. Så kan alle de, der sidder med deres daglige sure arbejde og deres normeringer og deres beskæringer, se misundelige ud. Det er lige præcis det, disse programmer skulle bringe os ud over. De mennesker, som arbejder med tingene til daglig, skal herved gives den smule luft og frihed, eller hvad vi vil kalde det, til at kunne få tid til at tænke nyt og få lov at prøve at lave tingene anderledes. Derfor er dette ikke et spørgsmål om et nyt bureaukrati eller at bevilge nye penge.

Fru Jane Oksen sagde, at det ikke var særlig formålstjenligt bare at foreslå nye penge. Nej, men det gør vi faktisk heller ikke. Som vi hørte tidligere på dagen, anvender vi 107,1 mia. kr., tror jeg det er i 1987, på det sociale område, og disse 100 mio. kr. kan vi egentlig opfatte som nogle, der skal til for at spæde pumpen. At vi på længere sigt skal forebygge, fremgår direkte af vores forslags overskrift, og dermed vil det selv-

følgelig komme til at tjene sig selv ind. Det er vi slet, slet ikke i tvivl om.

Om det, som hr. Agerschou sagde, at Det Radikale Venstre ikke har taget stilling til bevillingssystemet, vil jeg sige, at det har vi faktisk. Vi synes ikke, der for så vidt er nogen grund til at foreslå andet end det, vi har i dag. Socialstyrelsens forsøgsråd har fungeret udmærket.

Jeg synes, der kunne blive tale om at gøre det bredere. Det skal forstås på den måde, at vi netop her siger, at vi skal have andre sektorer ind i det. Så lad os dog få nogle repræsentanter for de andre sektorer, og så er der jo ingen grund til at lave om på det.

Jeg siger tak til hr. Mejdahl for rosen for formuleringen i Det Radikale Venstres bemærkninger. Jeg er da glad for, at Det liberale Venstre er enig med Det Radikale Venstre i, hvad vi forstår ved socialt arbejde. Jeg må gentage, at afstandtagen fra det centralistiske ikke har ret meget med virkeligheden at gøre.

Fru Yvonne Herløv Andersen sagde en enkelt ting, som jeg også godt vil tage fat i. Det var det med mindst muligt bureaukrati. Jeg vil gøre opmærksom på, og jeg nævnte også noget om de private organisationer, at den måde, man hidtil har bevilget penge til private organisationer og deres forsøg på, har altid været, at man har sagt, at man ikke vil give penge til administration. Men netop frivilligt arbejde og private organisationer har ofte behov for lige præcis det, som vi så negativt kunne kalde administration eller bureaukrati, altså hjælp til noget kontorvirksomhed, hjælp til noget pjecevirksomhed og anden informationsvirksomhed.

Lad os tage sådan noget som patientforeninger, alkoholistforeninger, hvad det nu kan være, hvor en stor del af deres arbejde er decideret socialt arbejde. Men hvad hjælper det, hvis man ikke ved det hos læger, sundhedsplejersker, på hospitaler eller hos socialrådgivere eller for den sags skyld i kommunalforvaltninger, at den og den patientforening lige præcis ville være en god ting for nogle mennesker. Derfor kunne de faktisk godt have behov for noget hjælp til noget administration, hjælp til, hvad man så negativt ville kalde bureaukrati.

Til fru Merethe Due Jensen vil jeg sige, at hendes forslag om, at et bevillingsnævn skulle indeholde repræsentanter for folkekirken og handelskammeret, betyder, at så er vi inde på dette med Lukkelovsudvalget, 33 eller 36 orga-

[Aase Olesen]

nisationer. Det viser blot, at den model ikke duer, og der er egentlig ingen begrundelse for at tage det med.

Når hr. Jørgen Tved mener, at Det Radikale Venstre skulle have dårlig samvittighed, fordi man siger noget om de private organisationer, er det en fuldstændig fejlagtig opfattelse. Vi mener overhovedet ikke, at vi kan undvære de private organisationer. Om så vores sociale system var fuldstændigt perfekt, vil jeg mene, at der altid vil være mennesker, som har behov for at henvende sig til private organisationer, fordi de netop som f.eks. patientforeninger har en ganske særlig mulighed for at forstå de mennesker, de skal hjælpe, fordi de ofte selv lige præcis har haft skoene på.

Nu er min tid ved at udløbe, men jeg håber, at jeg lige må sige, at jeg er ked af, at fru Sonja Mikkelsen ikke fik lov at holde sin tale, inden alle ordførerne havde haft ordet, for det var ret overraskende at høre, at der kun skal anvendes 20 mio. kr., og at Socialdemokraterne holder fast på det. Det er da i hvert fald ikke det, som socialministeren hidtil har sagt. Så det var ret overraskende for mig.

(Kort bemærkning).

Jytte Andersen (S):

Kun en enkelt konkret oplysning til fru Aase Olesen, der tydeligvis er nervøs for, at 20 mio. kr. ikke er nok, og fordi hun sammenligner det med Udviklingscenteret. Det første år, vi havde Udviklingscenteret på radikal foranledning og udviklings- og forsøgsarbejder kom i gang, blev der godt nok afsat 100 mio. kr. på finansloven, men de 50 mio. kr. kom over i Arbejdsministeriet. Omkring 20-25 mio. kr. blev brugt til noget andet end lige præcis forsøg. Jeg husker vist ikke ret meget galt, når jeg kan sige, at omkring 14-16 mio. kr. gik til konkret forsøg det første år.

Her er der altså tale om 20 mio. kr., og det bliver vel inden for en 10-måneders-periode, når vi får dette vedtaget forhåbentlig så hurtigt som muligt.

Vi nærer ingen bekymring for, at vi ikke kan komme godt fra start her i 1988 med dette, netop når vi sammenligner med folkeoplysningsrammerne for forsøg i det første år, som jo også startede blødt op.

(Kort bemærkning).

Yvonne Herløv Andersen (CD):

Nu kunne fru Aase Olesen ikke rigtig vide, om det var fru Aase Olesens forslag, jeg refererede til. Jeg havde et meget forsigtigt oplæg, hvor jeg alene gav udtryk for, at det var en glimrende ting, at de to forslag var kommet på bordet.

Jeg sagde, at jeg ville ikke tage stilling til modellen, fordi jeg var bange for, at man ved at lægge sig for bastant fast på en bestemt model måske kom til at kvæle noget af det, man ikke ville have kvalt. Jeg kan sige, at sådan noget som administration kan man også løse gennem et sygehusbrugerråd; jeg tror, Vestsjællands Amt er det eneste, der har et sådant. Deri sidder patientforeninger, som gennem amtet får trykt deres publikationer og hjælp til at få dem omdelt, og det er jo glimrende.

Men man kan også gå en anden vej og snakke bureaukrati. Jeg har været ude for, da man skulle have gang i det lokale græsrodsmusikliv, i alle jazzklubberne og sådanne ting, brugte man alle de skillinger, man havde, til at ansætte en konsulent, og så var det sket.

(Kort bemærkning).

Sonja Mikkelsen (S):

Det er til opklaring for fru Aase Olesen, som var lidt i vildrede med, hvordan det så ud med hensyn til pengene. Fru Jytte Andersen har redegjort for noget af det. Jeg skal sige, at vores forslag er fremsat, før vi var enige med regeringen om disse punkter på finansloven.

Det er stadig væk vores vurdering, og det holder vi fast i, at det formål, som vi har skitseret i B 57, er at styrke fællesskabet i lokalsamfundet samt at øge medbestemmelsen. Til det formål kan der ikke bruges mere end 20 mio. kr. i 1988. Det skal så stige til 50 mio. kr. i det kommende år. Her lægger vi vægt på, at bevillinger kan gives flerårigt, så man sikrer en udvikling på dette område med henblik på, at det kan bære sig selv lokalt og får varige konsekvenser. Så har vi nogle penge tilovers. De skal bruges til nogle af de andre ting, som vi også har snakket om i dag. Vi har sagt til socialministeren, at vi synes, det er en god idé, hvis vi kan bruge de 25 mio. kr. i år til børneområdet og så resten af pengene til nogle af de andre ting, til særlige grupper, som bl.a. ministeren har peget på. Det

[Sonja Mikkelsen]

samme i de kommende år, hvor der kan blive en hel del penge til børneforsøg, forsøg med børns hverdag og på at inddrage og støtte særlige grupper.

Derfor er vi også meget åbne over for, hvordan styringen skal være, fordi der ud over vort forslag altså er midler til andre aktiviteter, end da dækket af vort forslag. Her forestiller vi os, at Socialministeriets Forsøgsudvalg skal køre videre, men på grund af den udvidede opgave efter en vurdering med en ændret sammensætning. Bl.a. bør de sociale og pædagogiske personalegrupper selvfølgelig involveres i dette, fordi de sidder med erfaringerne fra hverdagen.

(Kort bemærkning).

Agerschou (SF):

Jeg ville egentlig også have ønsket, at jeg havde hørt fru Sonja Mikkelsen, inden jeg holdt mit ordførerindlæg, fordi jeg nok bedre havde forstået, hvad det var, Socialdemokratiet forestillede sig. Jeg havde ikke fået det ud af bemærkningerne til beslutningsforslaget. Det kan være min fejl, det indrømmer jeg, men jeg er nu ikke helt sikker på det.

Problemet er, at vi nu risikerer at komme til at tale os fra hinanden, og det har jeg egentlig ikke meget lyst til. Jeg synes, der er noget kuk i den måde, Socialdemokratiet stiller tingene op på. Jeg kan ikke se, at der er noget formål i at opdele beløbene i to størrelser, hvoraf én skal gå til nogle særlige former for aktiviteter, noget til en anden form for aktivitet, fordi aktiviteterne for så vidt lapper ind over hinanden. Når Socialdemokratiet specielt nævner, at det skal være aktiviteter i lokalsamfundet, som bringer det lokale fællesskab sammen, mener jeg, efter de erfaringer man har fra det hidtidige forsøgsarbejde, hvoraf mange også har handlet om ting, der skal foregå i lokalsamfundet og i de lokale fællesskaber, at I får lavet en kunstig opdeling, som jeg ikke tror er særlig hensigtsmæssig. Jeg tror, vi skal studere det noget nøjere, og så tror jeg, Socialdemokratiet vil komme til den samme overbevisning, som jeg har.

(Kort bemærkning).

Aase Olesen (RV):

Jeg kan helt tilslutte mig det, hr. Agerschou sagde. Jeg havde godt nok også undret mig lidt over det, der står i bemærkningerne, punkt 3, til Socialdemokratiets forslag. Der står:

»Bevillingsudvalget bør være opmærksom på, at der ikke gives bevillinger, der overlapper forsøgsprogrammerne vedrørende fritidsloven (10-punkts-programmet) og folkeskolen (7-punkts-programmet)«.

Jeg tænkte, at det er en lapsus. Nu forstår jeg altså, at man i dette forslag, som handler om at gå på tværs, vil fastholde alle båsene. Jeg må sige, at på lidt længere sigt kan jeg slet ikke se, at der skal være disse forskellige opdelinger i det ene, det andet og det tredje sted. Man kan simpelt hen slå det sammen i én pulje, indtil man får tingene til at fungere, om jeg så må sige ad naturlig vej. Nu bliver jeg virkelig bekymret, og jeg er ked af, at vi ikke har fået den diskussion frem noget før, inden ordførerne fik holdt deres taler.

Man siger, at man vil lave forsøg, at man vil gå på tværs. Når det så kommer til stykket, vil man have det hele buret ind i bestemte beløb, bestemte båse og cigaræsker. Så er vi altså næsten lige vidt.

Jeg håber, at det bliver Det Radikale Venstres forslag, Folketinget vedtager.

(Kort bemærkning).

Sonja Mikkelsen (S):

Nu er der ingen grund til at gøre dette mere kompliceret, end det er. Vi havde selvfølgelig en begrundelse for at etablere det bevillingsudvalg på den måde, som vi faktisk har skruet det sammen. Det indeholder nemlig repræsentanter fra de forsøgsudvalg, som allerede sidder, og det var jo netop med henblik på, at man skulle sikre en koordinering på dette område. Punkt 3 i bemærkningerne handler udelukkende om, at de projekter, der allerede har fået tilskud ét sted fra, ikke skal have tilskud til den samme aktivitet. Mere kompliceret er det såmænd ikke, og der er ikke tale om nogen lapsus i denne sammenhæng.

Jeg føler mig helt overbevist om, at vi i udvalgsarbejdet sagtens kan finde ud af at få dette skruet sammen, så vi har styr på det og vi ved, hvad det er, vi har bevilget pengene til.

Det, der er vigtigt for os at få slået fast, er, at det ikke er et forsøg, men et oplæg til varige ændringer. Vi lægger også megen vægt på, at der kan gives flere års bevillinger på dette område med henblik på, at man kan få ændret sit ressourcebrug ude lokalt, så man selv kan fortsætte i nogle ændrede strukturer efter de erfaringer

[Sonja Mikkelsen]

ger, man indhøster i en omstillingsperiode. Det, vi gerne vil have, er, at man styrker lokal-samfundet, så det er parat til at være medbestemmende om egne forhold og have egen kompetence. Det er også vigtigt for os, og det er det, der er vores formål med dette forslag. Men vi kan godt se, at der er en række andre områder, der fortsat kræver et forsøgsarbejde, og det vil vi også gerne tilgodese; dermed har vi skabt, hvad skal jeg sige, et grundlag i den aftale, der er truffet med ministeren. Jeg er helt sikker på, at vi sagtens kan finde frem til enighed om dette efter de bemærkninger, ordførerne i øvrigt er kommet med i dag.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagenes overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Den fg. formand (Nørgaard-Sørensen):

Jeg foreslår, at forslagene til folketingsbeslutning henvises til Socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

8) Første behandling af lovforslag nr. L 168:

Forslag til lov om ændring af lov om social pension m.fl. love. (Satsforhøjelser, fremrykning af samspilsløsningen, individualprincippet og nyt pristal).

Af socialministeren (Mimi Stilling Jakobsen).

(Fremsat 14/1 88).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Erik B. Smith (S):

Det foreliggende lovforslag er en konsekvens af den aftale, Socialdemokratiet indgik med regeringen i forbindelse med finansloven. Det, vi ønskede, var for det første at give en – indrømmet – beskeden forhøjelse til de dårligst stillede pensionister. Dernæst ønskede vi at fremrykke

løsningen af samspilsp problemerne, ligesom vi også ønskede, at den forskel eller ulighed, som efterhånden havde udviklet sig mellem ægtepar og enlige, blev gjort mindre ved – som ministeren siger i sine bemærkninger til forslaget – en gradvis indførelse af individualprincippet.

Der sker samtidig det, at man nulstiller pristallet. Her tror jeg, det er vigtigt at sige, at der ikke har været noget ønske om, og at det heller ikke har været hensigten at fjerne en dyrtidsportion. Pensionisterne snydes altså ikke i forbindelse med nulstillingen af pristallet for en dyrtidsportion.

Det siger sig selv, at vi i Socialdemokratiet støtter forslaget og kan tilsige det en hurtig og velvillig udvalgsbehandling.

Kai Dige Bach (KF):

Som hr. Erik B. Smith sagde, er lovforslaget en konsekvens af den aftale, der blev indgået i december 1987, og det indeholder den tekniske måde at fordele de 2 mia. kr. i merbevilling på, som blev vedtaget dengang.

Jeg tror ikke, der på dette fremskredne tidspunkt er nogen grund til at gentage det, der allerede er sagt. Lovforslaget er opdelt i fire afdelinger og går ud på dels at forhøje de laveste pensioner, dels efterhånden at stille alle pensionister kronemæssigt lige uanset ægteskabelig stilling, og dels skulle vi gerne have det lavet sådan, at pensionen ikke bortfalder på én gang ved en beskeden stigning i indtægter ved siden af pensionen. Pristallet nulstilles, men som det er sagt, får pensionisterne stadig væk de 3 pct., som de skulle have efter den gamle lov.

Den foreslåede fordeling er beregnet at ville medføre merudgifter i 1988 på ca. 870 mio. kr., i 1989 på knap 2 mia. kr. og stigende til 2,5 mia. kr. i 1993.

På den konservative gruppes vegne kan jeg også tilsige ministeren vor støtte til forslaget.

Birthe Hansen (SF):

Som den socialdemokratiske ordfører sagde, er denne lovgivning en følge af den finanslovs-aftale, som regeringen og Socialdemokratiet indgik i december 1987. Alt i alt er der tale om forbedringer til 2 mia. kr. Vi havde gerne set disse penge anvendt på en anden måde, idet vi ønskede, at de, sådan som vi havde stillet ændringsforslag om fra vor side, alene blev brugt til at forbedre forholdene for de økonomisk